

Langvarigt forbrug af opioider er forbundet med faldende arbejdsmarkedstilknytning

Forbruget af stærke smertestillende lægemidler, også kendt som opioider, er faldet gennem flere år.¹ Det gælder også antallet af personer med et langvarigt forbrug af opioider på mere end tre måneder.² Tidligere analyser viser, at personer i sådanne langvarige behandlingsforløb har en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet.³ Dette indblik belyser, hvordan arbejdsmarkedstilknytningen ændrer sig, når personer påbegynder langvarig behandling med opioider.

Blandt de 18-65-årige er ca. 67 pct. på arbejdsmarkedet 12 måneder før start af langvarig behandling med opioider, jf. Figur 1.⁴ Omkring 18 pct. er midlertidigt uden for arbejdsmarkedet, og 16 pct. er varigt uden for arbejdsmarkedet. Frem mod behandlingsstart falder arbejdsmarkedstilknytningen gradvist, og måneden før det første køb af opioider er 54 pct. i arbejde. Det største fald sker dog i opstartsmåned og måneden efter, hvor andelen falder til henholdsvis 42 og 29 pct. I de efterfølgende måneder er arbejdsmarkedstilknytningen permanent lavere. Dog stiger den en lille smule sidst i perioden. En stor andel af langtidsbrugerne ender varigt uden for arbejdsmarkedet, i og med denne andel stiger fra 22 pct. måneden før opstart til 37 pct. 12 måneder efter opstart.⁵

Bemærk, at analysen ikke kan fastslå, om opioidforbruget i sig selv er årsagen til den faldende arbejdsmarkedsdeltagelse. Den underliggende årsag til forbruget, såsom sygdom, spiller sandsynligvis også en rolle.

¹ [Sundhedsdatastyrelsen \(2024\). Forbruget af opioider på recept falder fortsat.](#)

² [Sundhedsdatastyrelsen \(2025\). Langtidsbrug af opioider på recept falder.](#)

³ [Sundhedsdatastyrelsen \(2025\). Langtidsbrug af opioider på recept falder;](#) se også indblikket for oplysninger om, hvad der kendetegner gruppen på andre karakteristika.

⁴ Bemærk, at den samme person godt kan optræde med flere behandlingsforløb. I gennemsnit har hver person i analysen gennemført 1,3 forløb.

⁵ Til sammenligning var 85 pct. af den samlede befolkning på 18-65 år i beskæftigelse i den samme periode.

Figur 1 Tilknytning til arbejdsmarkedet 12 mdr. før og efter opstart med opioider, andel ud af langvarige opioidforløb (mere end 3 mdr.), 18-65-årige, 2019-2024

Kilde: Lægemedelstatistikregisteret og forløbsdatabasen (DREAM) pr. 5. august 2025, Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Andelen er opgjort ud af alle langvarige forløb i årene 2020 til 2023 for personer, der er mindst 18 år 12 måneder før og maksimalt 65 år 12 måneder efter opstart med opioider. Der er i alt 122.786 langvarige forløb fordelt på 98.133 personer. Data for arbejdsmarkedstilknytning dækker perioden 2019-2024. '0' angiver beskæftigelsen på den sidste dag i den måned, der tidsmæssigt ligger tættest på datoen for behandlingsstart. Det kan være ultimo måneden før eller ultimo samme måned som behandlingsstart afhængigt af, hvilken der er nærmest. Positive værdier (1, 2, 3 osv.) angiver beskæftigelsen det tilsvarende antal måneder efter denne dato, mens negative værdier (-1, -2, -3 osv.) angiver beskæftigelsen det tilsvarende antal måneder før.

Opioider er afgrænset til ATC-koderne: N02A (undtaget N02AJ07), R05DA04, N07BC02 og N07BC05.

Langvarige forløb er defineret som behandlingsforløb, hvor der er mere end tre måneder mellem første og sidste køb af opioider på recept, og hvor der er mindre end fire måneder mellem de enkelte køb.

Bemærk, at der ikke er medtaget brug af opioider på hospitalet, fx under indlæggelse, eller illegal brug af opioider.

Bemærk også, at kræftpatienter, personer, der er udvandrede, og døde ikke indgår i opgørelsen.

Arbejdsmarkedstilknytning er defineret på baggrund af den indkomstydelse, som har været den dominerende for personen i den pågældende måned:

- *Det ordinære arbejdsmarked, inkl. uddannelsessøgende*: ingen ydelse, arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere, dagpenge, jobklar SHO-ydelse, orlov, selvforsørgelse, uddannelseshjælp, jobklar, SU med/uden ydelse, voksenlærling og voksenuddannelsesstøtte (VUS/SVU).

- *Midlertidigt uden for arbejdsmarkedet*: fleksjob, for-revalidering, ikke-arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere, jobafklaring, ledighedsydelse, ressourceforløb, revalidering, SHO-ydelse, sygedagpenge og uddannelseshjælp.

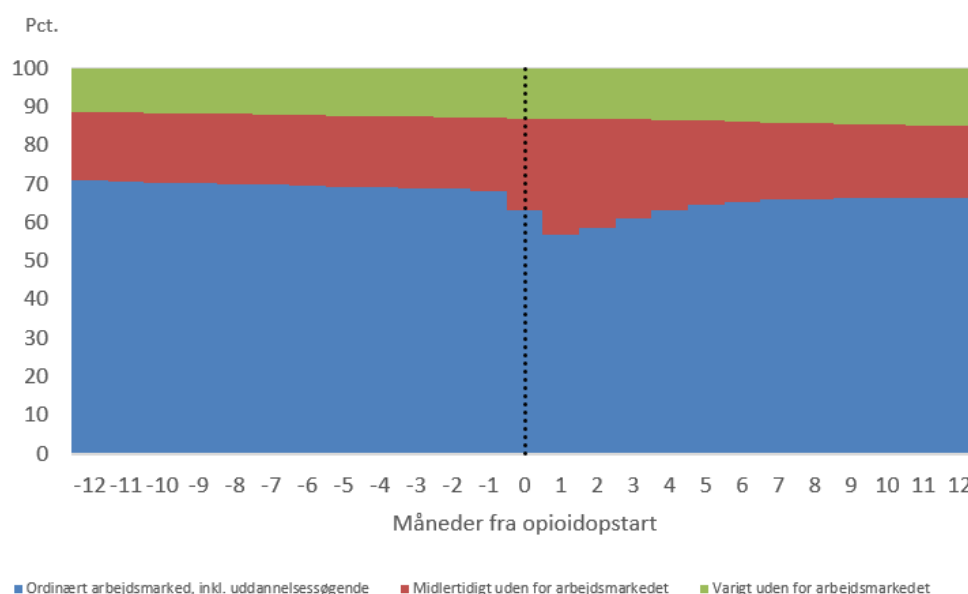
- *Varigt uden for arbejdsmarkedet*: efterløn, folkepension, førtidspension og seniorension.

Jo længere behandlingsforløbet er, desto mere reduceres arbejdsmarkedstilknytningen

De fleste, der bruger opioider, stopper igen inden for tre måneder. Det gælder 81 pct. af alle forløb i perioden 2020-2023. Hos personer med korte behandlingsforløb, der ikke varer længere end tre måneder, falder tilknytningen til arbejdsmarkedet også, når behandlingen starter, jf. Figur 2. Men den falder mindre og mindre varigt end hos langtidsbrugerne. Måneden før

behandlingsstart er 68 pct. i arbejde. I opstartsmånedens falder andelen til 63 pct. Månedens efter falder den yderligere til 57 pct. Herefter stiger den gradvist igen. Efter 12 måneder er andelen næsten tilbage på niveauet før behandlingen (66 pct.).

Figur 2 Tilknytning til arbejdsmarkedet 12 mdr. før og efter opstart med opioider, andel ud af kortvarige opioidforløb (op til 3 mdr.), 18-65-årige, 2019-2024

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret og forløbsdatabasen (DREAM) pr. 5. august 2025, Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Andelen er opgjort ud af alle langvarige forløb i årene 2020 til 2023 for personer, der er mindst 18 år 12 måneder før og maksimalt 65 år 12 måneder efter opstart med opioider. Der er i alt 533.133 kortvarige forløb fordelt på 405.776 personer. Data for arbejdsmarkedstilknytning dækker perioden 2019-2024. '0' angiver beskæftigelsen på den sidste dag i den måned, der tidsmæssigt ligger tættest på datoen for behandlingsstart. Det kan være ultimo måneden før eller ultimo samme måned som behandlingsstart afhængigt af, hvilken der er nærmest. Positive værdier (1, 2, 3 osv.) angiver beskæftigelsen det tilsvarende antal måneder efter denne dato, mens negative værdier (-1, -2, -3 osv.) angiver beskæftigelsen det tilsvarende antal måneder før.

Opioider er afgrænset til ATC-koderne: N02A (undtaget N02AJ07), R05DA04, N07BC02 og N07BC05.

Kortvarige forløb er defineret som behandlingsforløb, hvor der er maksimalt tre måneder mellem første og sidste køb af opioider på recept.

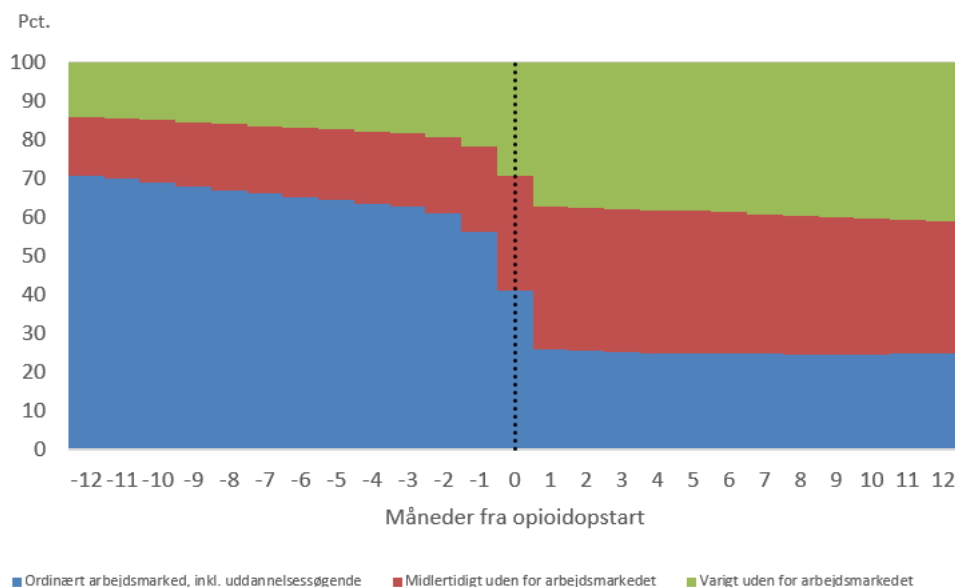
Bemærk, at der ikke er medtaget brug af opioider på hospitalet, fx under indlæggelse, eller illegal brug af opioider.

Bemærk også, at kræftpatienter, personer, der er udvandrede, og døde ikke indgår i opgørelsen.

For afgrænsning af beskæftigelsesgrupperne, se note til Figur 1.

Omvendt er særligt langvarig behandling med opioider på mere end seks måneder forbundet med en endnu større tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet, jf. Figur 3. Ligesom for forløb på mere end tre måneder falder arbejdsmarkedstilknytningen gradvist frem mod behandlingsstart. Efter opstart er faldet dog særligt stort for dem, der er i behandling i mere end seks måneder. Månedens før det første køb af opioider er 56 pct. en del af arbejdsmarkedet. I opstartsmånedens falder andelen til 41 pct., og måneden efter til 26 pct. Derefter forbliver den lav og falder endda lidt mere i de efterfølgende måneder. Ligesom ved forløb over tre måneder ender personer i forløb på mere end seks måneder i høj grad varigt uden for arbejdsmarkedet.

Figur 3 Tilknytning til arbejdsmarkedet 12 mdr. før og efter opstart med opioider, andel ud af særligt langvarige opioidforløb (mere end 6 mdr.), 18-65-årige, 2019-2024

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret og forløbsdatabasen (DREAM) pr. 5. august 2025, Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Andelen er opgjort ud af alle langvarige forløb i årene 2020 til 2023 for personer, der er mindst 18 år 12 måneder før og maksimalt 65 år 12 måneder efter opstart med opioider. Der er i alt 87.591 særligt langvarige forløb fordelt på 73.902 personer. Data for arbejdsmarkedstilknytning dækker perioden 2019-2024. '0' angiver beskæftigelsen på den sidste dag i den måned, der tidsmæssigt ligger tættest på datoen for behandlingsstart. Det kan være ultimo måneden før eller ultimo samme måned som behandlingsstart afhængigt af, hvilken der er nærmest. Positive værdier (1, 2, 3 osv.) angiver beskæftigelsen det tilsvarende antal måneder efter denne dato, mens negative værdier (-1, -2, -3 osv.) angiver beskæftigelsen det tilsvarende antal måneder før.

Opioider er afgrænset til ATC-koderne: N02A (undtaget N02AJ07), R05DA04, N07BC02 og N07BC05.

Særligt langvarige forløb er defineret som behandlingsforløb, hvor der er mere end seks måneder mellem første og sidste køb af opioider på recept, og hvor der er mindre end fire måneder mellem de enkelte køb.

Bemærk, at der ikke er medtaget brug af opioider på hospitalet, fx under indlæggelse, eller illegal brug af opioider.

Bemærk også, at kræftpatienter, personer, der er udvandrede, og døde ikke indgår i opgørelsen.

For afgrænsning af beskæftigelsesgrupperne, se note til Figur 1.

Samlet set tyder resultaterne på, at langvarig behandling med opioider kan være forbundet med lavere arbejdsmarkedsdeltagelse, ud over de sundhedsmæssige konsekvenser. Det kan derfor være relevant at overveje en bredere indsats over for gruppen med henblik på at understøtte deres muligheder på arbejdsmarkedet.